

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Το καλαμάκι αλλιώς

Το παρακάτω κείμενο (διασκευή) υπογράφεται από τη δημοσιογραφική ομάδα Lifoteam. Δημοσιεύτηκε στη σελίδα της [lifo](#) στις 15.05.2019.

Το ζήτημα της προστασίας του πλανήτη μοιάζει με αυτοάνοσο¹ που δημιουργήσε ο ίδιος σου ο οργανισμός και πρέπει να ζήσεις, προσέχοντας πάντα όσα σε βλάπτουν. Αυτό το αυτοάνοσο το δημιουργήσαμε όλοι εμείς και τώρα, αν θέλουμε να επιβιώσουμε (και όχι απλώς να επιβιώσουμε, αλλά να ζήσουμε όσο πιο ποιοτικά γίνεται), θα πρέπει συνεχώς να αποφεύγουμε όσα βλάπτουν, επιδεινώνουν και απειλούν το περιβάλλον και κατ' επέκταση την ίδια μας τη ζωή.

Στην καθημερινότητά μας υπάρχουν δεκάδες πράγματα που υπονομεύουν την προστασία του πλανήτη και κάποια από αυτά ίσως δεν τα έχουμε συνειδητοποιήσει ακόμα. Κυρίως δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ότι η προστασία του πλανήτη εξαρτάται από το παραμικρό, ακόμα και από εκείνο το ανυποψίαστο μικροσκοπικό καλαμάκι που χρησιμοποιούμε στον καφέ, στον χυμό του παιδιού μας και σε κάθε κρύο ρόφημα στη βόλτα μας. Αυτά τα εκατοντάδες πλαστικά αξεσουάρ που καθέναν μας πετάει κάθε χρόνο στα σκουπίδια καταλήγουν στις θάλασσες, αφού δεν διασπώνται και μένουν να ρυπαίνουν τον πλανήτη σαν στίγματα² του σύγχρονου (απολίτιστου) πολιτισμού.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια ελληνική εταιρία που ειδικεύεται στην παραγωγή προϊόντων φιλικών προς το περιβάλλον, αποτελώντας το μεγαλύτερο όνομα τους είδους της στην Ελλάδα και ένα από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη. Κάθε χρόνο επενδύει στο τμήμα της έρευνας και της ανάπτυξης, έτσι ώστε να βρίσκεται σε επαφή με τις εξελίξεις και τις πιο επικαιροποιημένες μελέτες³. Εδώ και τέσσερα χρόνια, πολύ πριν μας απασχολήσει το πλαστικό καλαμάκι ως υλικό μη φιλικό προς το περιβάλλον, άρχισε να επενδύει στην εξέλιξη και στη δημιουργία προϊόντων που συμβάλλουν στην προστασία του πλανήτη. Το αποτέλεσμα της επένδυσης και της συνεχούς έρευνας είναι η διάθεση στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά οικολογικών προϊόντων φτιαγμένων από φυσικούς πόρους, τα οποία παράγονται αποκλειστικά στην Ελλάδα.

¹ νόσημα που αποδίδεται σε διαταραχές του ανοσοποιητικού, κατά τις οποίες για διάφορους λόγους ο οργανισμός αντιμετωπίζει δικά του στοιχεία ως ξένα και επιτίθεται ουσιαστικά στον εαυτό του

² σημάδι

³ μελέτες που συμβαδίζουν με τα σύγχρονα δεδομένα

Η επένδυση που αφορά τα οικολογικά καλαμάκια της ελληνικής εταιρίας δεν σταματά στην παραγωγή των προϊόντων, αλλά σχετίζεται με μια ολόκληρη στάση απέναντι στο περιβάλλον, η οποία μας αφορά όλους. Άλλωστε, ό,τι κι αν πίνεις, είναι πιο γευστικό, όταν δεν επιβαρύνει το περιβάλλον.

A3. Με αφετηρία το περιεχόμενο του άρθρου και λαμβάνοντας υπόψη τις γνώσεις σου για το θέμα, να αναπτύξεις τον προβληματισμό που προκαλεί η χρήση πλαστικών προϊόντων στις μέρες μας. Ποια είναι η στάση σου απέναντι σε αυτή την κατάσταση; Να απαντήσεις με μια ομιλία (200–250 λέξεων) που θα συντάξεις, για να εκφωνήσεις στο πλαίσιο Ημερίδας που διοργανώνεται στο σχολείο σου για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος με σκοπό την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των συμμαθητών/-τριών σου.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΛΟΥΙΣ ΣΕΠΟΥΛΒΕΔΑ (1949 – 2020)

Το μαύρο κύμα

Το απόσπασμα που ακολουθεί προέρχεται από το μυθιστόρημα του χιλιανού συγγραφέα Λουίς Σεπούλβεδα, «Η ιστορία του γάτου που έμαθε σ' ένα γλάρο να πετάει» (μετάφραση Αχιλλέας Κυριακίδης, Opera, 1998). Η υπόθεση εκτυλίσσεται στο λιμάνι του Αμβούργου. Ο γάτος Ζορμπάς υπόσχεται σε μια ετοιμοθάνατη από τη μόλυνση γλαροπούλα να κλωσήσει αυτός το αυγό της, να μεγαλώσει το γλαρόπουλο που θα γεννηθεί και να το μάθει να πετάει. Στο απόσπασμα παρακολουθούμε τον τρόπο με τον οποίο μολύνεται θανάσιμα η Κενγκά, η μάνα – γλάρος.

Η Κενγκά άνοιξε τις φτερούγες για να πετάξει, αλλά το κύμα ήταν πιο γρήγορο και την πήρε από κάτω. Όταν ξαναβγήκε στην επιφάνεια, το φως της μέρας είχε χαθεί, κι όταν κούνησε δυνατά το κεφάλι, κατάλαβε πως η κατάρα των θαλασσών την είχε τυφλώσει.

Η Κενγκά με τ' ασημιά φτερά βούτηξε πολλές φορές το κεφάλι της στο νερό, ώσπου κάποιες ακτίνες φως έφτασαν στις κόρες των ματιών της που 'χαν σκεπαστεί με πετρέλαιο. Η παχύρρευστη κηλίδα, η μαύρη μάζιγα, της είχε κολλήσει τα φτερά στο σώμα, κι η Κενγκά έπιασε να κουνάει τα πόδια, με την ελπίδα να κολυμπήσει γρήγορα και να φύγει μακριά απ' το μαύρο κύμα.

Με όλους τους μυς της πιασμένους από την προσπάθεια, κατάφερε κάποτε να φτάσει στο τέλος της πετρελαιοκηλίδας και να 'ρθει σ' επαφή με το καθαρό νερό.

Όταν, βουτώντας το κεφάλι στο νερό κι ανοιγοκλείνοντας συνέχεια τα μάτια, κατάφερε να τα καθαρίσει, σήκωσε το κεφάλι και κοίταξε τον ουρανό· δεν είδε παρά κάτι σύννεφα ανάμεσα στη θάλασσα και στην απεραντοσύνη του ουράνιου θόλου. Ήδη οι συντρόφισσές της απ' το σμήνος του Φάρου της Κόκκινης Άμμου πρέπει να 'χαν πετάξει μακριά — πολύ μακριά.

Έτσι ήταν ο νόμος. Είχε δει κι η ίδια άλλους γλάρους να μολύνονται από το θανάσιμο μαύρο κύμα, κι όσο δυνατή κι αν ήταν η λαχτάρα της να κατέβει για να βοηθήσει, είχε αναγκαστεί ν' απομακρυνθεί, υπακούοντας στο νόμο που απαγορεύει την παρουσία στο θάνατο των συντρόφων.

Με τα φτερά τους ακίνητα, κολλημένα στο σώμα τους, οι γλάροι αποτελούσαν εύκολη λεία για τα μεγάλα ψάρια, ή πέθαιναν αργά, από ασφυξία, καθώς το πετρέλαιο έφραζε όλους τους τους πόρους.

Αυτό το τέλος την περίμενε, κι η Κενγκά ευχήθηκε να την κατάπιναν αμέσως τα σαγόνια κάποιου κήτους.

Η μαύρη κηλίδα. Η μαύρη μάζιγα. Περιμένοντας το τέλος της, η Κενγκά έπιασε να καταριέται τους ανθρώπους.

«Όχι όμως όλους... Να μην είμαι και άδικη», έκρωξε αδύναμα.

Πολλές φορές, από ψηλά, είδε πώς κάτι μεγάλα πετρελαιοφόρα επωφελούνταν τις μέρες που 'χε στεριανή ομίχλη για να βγουν στη θάλασσα και να πλύνουν τις δεξαμενές τους. Σκόρπιζαν στη θάλασσα χιλιάδες λίτρα από μια ουσία παχύρρευστη και μολυσματική, που επέπλεε στο κύμα. Είδε όμως κι άλλες φορές που κάτι μικρά πλεύσιμα πλεύριζαν τα πετρελαιοφόρα κι απαιτούσαν απ' αυτά ν' αδειάσουν τις δεξαμενές τους. Δυστυχώς, όμως, αυτά τα πλεύσιμα, όπου κυμάτιζε η σημαία με τα χρώματα της ίριδος, δεν έφταναν πάντα εγκαίρως για ν' αποτρέψουν τη δηλητηρίαση των θαλασσών.

Η Κενγκά πέρασε τις πιο βασανιστικές ώρες της ζωής της καθισμένη πάνω στο νερό, με το τρομοκρατημένο της μυαλό να φαντάζεται τον πιο φριχτό θάνατο· χειρότερο απ' το να την κατασπαράξει ένα ψάρι, χειρότερο ακόμα κι απ' το να υποφέρει την αγωνία της ασφυξίας, ήταν το να πεθάνει από την πείνα.

Μπροστά στην εφιαλτική προοπτική ενός αργού θανάτου, κούνησε το σώμα της και διαπίστωσε με έκπληξη πως το πετρέλαιο δεν είχε πειράξει τις φτερούγες ως τη ρίζα τους. Μπορεί τα πούπουλά τους να 'χαν ποτίσει απ' αυτή την παχύρρευστη ουσία, τουλάχιστον, όμως, μπορούσε να τις ανοίξει.

«Μπορεί και να 'χω μια ελπίδα να βγω από δω», έκρωξε η Κενγκά, «εκεί ίσως, αν πετάξω ψηλά, πολύ ψηλά, ο ήλιος να λιώσει την κατάρα που 'χει κολλήσει στα φτερά μου».

[...]

Η Κενγκά χτύπησε τις φτερούγες, μάζεψε τα πόδια, σηκώθηκε δυο πόντους κι έπεσε με τα μούτρα στο νερό. Πριν δοκιμάσει άλλη μια φορά, βούτηξε ξανά και κούνησε τις φτερούγες κάτω απ' το νερό. Αυτή τη φορά, σηκώθηκε πάνω από ένα μέτρο, πριν ξαναπέσει.

[...]

Η Κενγκά κατάλαβε πως δε θα 'χε για πολύ ακόμα τη δύναμη να φτεροκοπάει, κι έψαξε να βρει ένα μέρος στην ενδοχώρα⁴ για να κατέβει, ακολουθώντας την πράσινη και φιδωτή γραμμή του Έλβα⁵.

Το φτερούγισμά της γινόταν όλο και πιο βαρύ, όλο και πιο αργό. Έχανε δυνάμεις. Έπεφτε.

Σε μίαν απέλπιδα προσπάθεια να ξανακερδίσει ύψος, έκλεισε τα μάτια και φτερούγισε με όσες δυνάμεις τής είχαν απομείνει. Δεν κατάλαβε πόση ώρα πέταξε με τα μάτια κλειστά, όταν όμως τα άνοιξε, πετούσε πάνω από έναν ψηλό πύργο μ' έναν χρυσαφένιο ανεμοδείκτη.

«Ο Άγιος Μιχαήλ!», έκρωξε, αναγνωρίζοντας το καμπαναριό της αμβουργιανής⁶ εκκλησίας.

Τις φτερούγες της δεν μπορούσε πια ούτε να τις κουνήσει.

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100 – 150 λέξεων.

1. Το απόσπασμα του Σεπούλβεδα θίγει ένα από τα πιο σοβαρά οικολογικά προβλήματα της εποχής μας. Ποιο είναι αυτό; Λαμβάνοντας υπόψη **τη χρονολογία έκδοσης του έργου**, αλλά και με βάση τις γνώσεις που έχεις **σήμερα** για τα περιβαλλοντικά ζητήματα, θεωρείς ότι πρέπει να κάνουμε αισιόδοξες προβλέψεις για το μέλλον;

ή

2. Η γλαροπούλα στο τέλος του αποσπάσματος πεθαίνει, ωστόσο έχει δώσει μια μεγάλη μάχη για να κρατηθεί στη ζωή. Να συνεχίσεις την ιστορία και να γράψεις έναν επίλογο, εστιάζοντας στην Κενγκά ως σύμβολο αγώνα για επιβίωση κάτω από αντίξοες συνθήκες.

Μονάδες 25

⁴ το εσωτερικό της χώρας

⁵ ποταμός της Γερμανίας

⁶ του Αμβούργου